

२ केन्द्रात् प्रत्यागतः
श्यामभगतनेगी
गृहविभागे सम्मिलितः, सः
डीजीपी भवितुम् शक्नोति

३ संस्कृतं व्यवहारिक-भाषा
भवेत्- संघप्रमुखः मोहनभागवतः
यदि संस्कृतम् अवगम्यते तर्हि
देशः अपि अवगम्यते

४ केन्द्रीयक्रीडामन्त्रिणा
शतरंजक्रीडिकायाः
दिव्यादेशमुख इत्यस्याः
अभिनन्दनं कृतम्

सुभाषितम्

मूर्खा यत्र न पूज्यन्ते,
धान्यं यत्र सुसञ्चितम्।
दम्पत्यो कलहो नास्ति,
तत्र श्रीः स्वयमागता॥

अर्थात्- जहां पर मूर्खों की पूजा नहीं होती (अर्थात् उनकी आज्ञा नहीं मानी जाती), धान्य को भलीभांति संग्रहीत करके रखा जाता है और पति पत्नी के मध्य कलह नहीं होता वहां लक्ष्मी स्वयं ही आ जाती है।

प्रतिदिन नवीनतम
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
[himsanskritvartah](https://t.me/himsanskritvartah)

Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

कर्णाटक-दुष्कर्म-प्रकरणम्
बेङ्गलूरुनगरस्य
विशेषन्यायालयेन प्रज्वल-
रेवन्ना दोषी निर्णीतः

हिमसंस्कृतवार्ताः - कर्णाटक-दुष्कर्म-
प्रकरणे बेङ्गलूरुनगरस्य विशेषन्यायालयेन
जे.डी.एस. इत्यस्य नेता तथा च
पूर्वसंसदसदस्यः प्रज्वल-रेवन्ना दोषी
निर्णीतः। अतिरिक्त-नगर-नागरिक-सत्र
न्यायाधीशः सन्तोष-गजानन-भट्टः रेवन्ना
दुष्कर्मणः, यौन उत्पीडनस्य, आपराधिक
भेतिप्रदर्शनस्य च दोषी अमन्यत।
ध्यातव्यमस्ति यत् रेवन्नाद्वारा परिवारस्य
परिचारिकया सह वारंवारं दुष्कर्म कृतम्
आसीत्, कोविड-नवदश काले रेवन्ना इदं
दुष्कृत्यम् आचरितवान् आसीत्।

लक्ष्यसेनः ईस्ट-एशियन-
गेम्स-डोम-इत्यत्र चीनदेशस्य
झु-जुवान्-चेन् इत्येनं
पराजित्य मकाउ-ओपन्-
क्रीडायाः पुरुष-एकलवर्गस्य
उपान्त्यचक्रं प्राविशत्

हिमसंस्कृतवार्ताः - मकाओ
ओपनवैडमिण्टनप्रतियोगितायां लक्ष्यसेनः
अद्य ईस्ट-एशियन-गेम्स-डोम-इत्यत्र
चीनदेशस्य झु-जुवान्-चेन् इत्येनं २१-
१४, १८-२१, २१-१४ च अंकेः पराजित्य
मकाउ ओपन्-क्रीडायाः पुरुष
एकलवर्गस्यस्य उपान्त्यचक्रं प्राविशत्। सः
निर्णायकस्पर्धायां स्थानं प्राप्तुं इण्डोनेशिया-
देशस्य अल्वी फर्थन् इत्येनं विरुध्य
क्रीडिष्यति।

उपराष्ट्रपतेः निर्वाचनाय सितम्बर-मासस्य
नवमे दिनाङ्के मतदानं भविष्यति- भारतीयनिर्वाचनायोगः

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारतीय-
निर्वाचनायोगेन उपराष्ट्रपतेः निर्वाचनाय
तिथेः घोषणा विहिता। एतदर्थं
सितम्बर-मासस्य नवमे दिनाङ्के
मतदानं भविष्यति। अवधेयमस्ति यत्
गतमासे उपराष्ट्रपतिः श्रीजगदीप
धनकः स्वपदात् त्यागपत्रं दत्तवान्
भविष्यति।

भारतपाकिस्तानयोः मध्ये संघर्षविरामविषये सर्वकारेण
कस्यचिदपि अन्यदेशस्य मध्यस्थता पूर्णतया निराकृता
श्रीकीर्तिवर्धनसिंहेन उक्तं यत् उभयोः देशयोः मध्ये एव वार्ता संजाता आसीत्

हिमसंस्कृतवार्ताः - सिन्दुराभियानस्य
समये सैन्यकार्याचरणे स्थगयितुं वार्ताः
प्रत्यक्षतया भारत-पाकिस्तानयोः च
सशस्त्रसेनयोः मध्ये अभवत् इति
विदेशराज्यमन्त्री कीर्तिवर्धनसिंहः
लोकसभायां सूचितवान्। सः अवदत्
यत् युद्धविरामस्य अनुरोधः पाकिस्तानेन
आरब्धः, विद्यमानसैन्यमाध्यमैः च
अभवत्। तृतीयपक्षस्य मध्यस्थतायाः
विषये श्रीसिंहः अवदत् यत् भारतं
पाकिस्तानेन सह सर्वान् विषयान्
द्विपक्षीयरूपेण साधयति, तस्मिन्
अमेरिकीराष्ट्रपतिना सह चर्चा अपि
सम्मिलिता अस्ति। प्रस्तावितस्य
एफ-३५ युद्धविमानविक्रयस्य विषये
मन्त्री स्पष्टं कृतवान् यत्
औपचारिकविमर्शः नाभवत्।

आई.आई.टी.आई.एस.एम. धनबाद इत्यस्य स्नातकविद्यार्थिनः
२०४७ तमे वर्षे विकसित-भारतस्य लक्ष्यं साधयितुं
उत्प्रेरकरूपेण कार्यं कुर्युः- राष्ट्रपतिः द्रौपदी-मुर्मूः,

हिमसंस्कृतवार्ताः - राष्ट्रपतिः द्रौपदी-मुर्मूः
आई.आई.टी.आई.एस.एम. धनबाद इत्यस्य
स्नातकविद्यार्थिनः २०४७ तमे वर्षे विकसित-भारतस्य लक्ष्यं
साधयितुं उत्प्रेरकरूपेण कार्यं कर्तुं प्रार्थयत्। राष्ट्रपतिः
द्रौपदी-मुर्मूवर्या झारखण्डस्य धनबाद-नगरे भारतीय-
प्रौद्योगिकी संस्थानस्य-भारतीय-खनन-विद्यालयस्य
(आई.आई.टी.आई.एस.एम.) इत्यस्य चतुःपञ्चाशत्तमे
दीक्षान्त-समारोहे भागम् अभजत्। राष्ट्रपतिः
तान्त्रिकसंस्थायाः स्थापनायाः शतस्य वैभवयुतवर्षाणां
स्मरणार्थं विशिष्टं पोस्टल-स्टाम्प अपि प्रकाशितवती।
संस्थायाः गौरवपूर्णस्य इतिहासस्य प्रशंसां कुर्वती राष्ट्रपतिः
द्रौपदीमुर्मू इत्येषा उत्तीर्णां छात्रान्, सरल-समाधानैः सह
समस्यानां समाधानार्थं, संशोधनार्थं नवान्वेषणैः सह नूतन-
प्रणालीं, प्रौद्योगिकीय-प्रगतिं च स्वीकर्तुं परामृष्टवती। सा
अवोचत् यत् अत्याधुनिकप्रौद्योगिकीभिः सह बौद्धिक-
अभियन्ताणां निर्माणं आई. आई. टि. इत्यादिसंस्थाः
महत्त्वपूर्णं भूमिकां निर्वहं शक्नुवन्ति, अपि च मानवजातिं
आसन्। प्रति सर्वे करुणामयाः, संवेदनशीलाः, सहानुभूताः च भवेयुः
। हरितभारतस्य निर्माणं, राज्यस्य, देशस्य, विश्वस्य च कृते
प्रकृत्याः किमपि हानिं विना सुस्थिर-उपायान् अन्वेष्टुं च
स्वीकृत्य-तान्त्रिक-कौशलं उपयोक्तुं सा छात्रान् प्रार्थयत्।
राष्ट्रपतिः अवदत् यत् भारतस्य बृहत्तमा शक्तिः तस्य
विशाल-मानवसंसाधनानि सन्ति। राष्ट्रपतिः सामान्यजनानां
जनजातीयजनानां च समस्यानां समाधानार्थं प्रौद्योगिकी-
उपयोगेन जनजातीय-उत्कृष्टता-केन्द्रस्य स्थापनार्थं संस्थायाः
प्रयत्नान् अपि प्रार्थयत्। सा आदिवासिजनानां कृते
नूतनप्रथाः प्रवर्तयितुं, डिजिटल-शिक्षण-उपायान् प्रदातुं च
संस्थानस्य दूरदृष्टिं अपि प्रार्थयत्। तत्पूर्वं राष्ट्रपतिः संस्थाने
स्थापितस्य अटल-नवान्वेषणकेन्द्रे सामुदायिक-
नवान्वेषणविषये आदिवासी-महिलाभिः प्रदर्शितं प्रदर्शनम्
अपि दृष्टवती। दीक्षान्तसमारोहे केन्द्रीय-शिक्षा-मन्त्री
धर्मेन्द्र-प्रधानः, राज्यपालः सन्तोष-गङ्गवारः, झारखण्ड-
राज्यस्य उच्च-शिक्षा-मन्त्री सुदिव्य-कुमारः च उपस्थिताः
आसन्।

केन्द्रीयविश्वविद्यालयस्य देहरापरिसरस्य पेयजलापूर्तये १९ कोटिरूप्यकाणां अनुमोदनम्, मुख्यमंत्रिणा राशिं विमोचयितुं निर्दिष्टः

हिमसंस्कृतवार्ता: - काङ्गड़ा। केन्द्रीयविश्वविद्यालयस्य देहरापरिसरस्य पेयजलापूर्तये हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण १९ कोटिरूप्यकाणां राशिः अनुमोदिता। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः वित्तविभागाय एतां राशिं जलशक्तिविभागाय विमोचयितुं निर्देशं दत्तवान्। देहरातः काङ्ग्रेसविधायकः कमलेशठाकुर केन्द्रीयविश्वविद्यालयप्रशासनेन च पेयजलापूर्तः राशिं अनुमोदयितुं मुख्यमन्त्रिणः अनुरोधः कृतः आसीत्। विश्वविद्यालयस्य देहरापरिसरः प्रायः सज्जः अस्ति। अत्र पेयजलापूर्त्यर्थं पृथक् नूतना योजना कर्तव्या अस्ति। जलशक्तिविभागः व्यासनाद्यो उन्नयन-पेयजलयोजनां निर्मास्यति। निविदाप्रक्रिया समाप्तस्य नवमासाभ्यन्तरे पेयजलयोजनायाः निर्माणकार्यं सम्पन्नं कर्तुं लक्ष्यं वर्तते। विश्वविद्यालयस्य देहरापरिसरस्य कृते प्रतिदिनं १२ लक्षसेटकजलस्य आवश्यकता वर्तते। पेयजलस्य आपूर्तिं सुनिश्चित्य जलशक्तिविभागेन देहरायोजनायाः निर्माणार्थं निविदाप्रक्रिया आरम्भा अस्ति। विश्वविद्यालयस्य नूतनपरिसरस्य कार्यानुष्ठानसमये पेयजलस्य आपूर्तिः सर्वाधिका आवश्यकी भवति, यत् दृष्ट्वा विभागेन व्यास-नद्याः जलं उत्पापयितुं निर्णयः कृतः अस्ति।

हिमाचले प्रमुखं प्रशासनिकं परिवर्तनम्, १६ भारतीय-प्रशासनिक-आधिकारीणां स्थानान्तरणम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेश-वानिकी-उत्पादः विपणनं एवं प्रसंस्करणनिगम लिमिटेड (एचपीएमसी) इत्यस्य प्रबन्धननिदेशकः नियुक्तः।

10. आईएएस शुभकरणसिंहः विशेष सचिवः एमपीपी और पावर और एनसीईएस नियुक्तः।

11. नियुक्तिन प्रतीक्षमाणः गन्धर्वराठौरः विशेषसचिवः (कार्मिकम्) नियुक्तः।

12. आईएएस शिवमप्रतापसिंहः युवासेवाः एवं खेलविभागस्य निदेशकः नियुक्तः।

13. आईएएस अभिषेकः वर्मा डिजिटल-प्रौद्योगिक्याः शासनस्य च निदेशकत्वेन नियुक्तः अस्ति।

14. आईएएस दिव्यांशु सिंघलः अतिरिक्तः उपायुक्तः सह परियोजनानिदेशकः (डीआरडीए) नियुक्तः।

15. आईएएस जितेन्द्रः सांजटा, यः सचिवः नियामक-आयोगः, विशेषसचिवः (स्वास्थ्य- एवं परिवार-कल्याणम्) नियुक्तः अस्ति। सः हिमाचलप्रदेशस्य शिमलानगरस्य स्वास्थ्यसुरक्षाविनियमननिदेशकपदस्य अतिरिक्तप्रभारं अपि धारयिष्यति।

16. आईएएस हेमिस् नेगी नगरदेशनियोजननिदेशकरूपेण नियुक्तः अस्ति।

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेश-वानिकी-उत्पादः विपणनं एवं प्रसंस्करणनिगम लिमिटेड (एचपीएमसी) इत्यस्य प्रबन्धननिदेशकः नियुक्तः।

1. वरिष्ठ आईएएस अधिकारी सी. पालरासु सचिवः (सहकारी, उद्यान एवं कृषिः) नियुक्तः अस्ति।

2. आईएएस ए. शैनामोलः इत्यस्मै सचिवस्य (प्रशासनिकपरिष्कारः, प्रशिक्षणं तथा विदेशीयनिर्देशः तथा लोकशिकायतनिवारणम्) दायित्वं दत्तम् अस्ति।

3. आईएएस डॉ. राजकृष्णः परुथी मण्डीमण्डलस्य मण्डलीय-आयुक्तः नियुक्तः।

4. आईएएस सुदेशकुमारमोक्टा विशेषसचिवः (उद्योगम्) नियुक्तम्।

5. आईएएस दोरजे छेरिंग नेगी सहकारीसभायाः पंजीयकः नियुक्तः।

6. आईएएसकमलकान्तसरोचः हि मऊजयाः मुख्यकार्यकारी-अधिकारी नियुक्तः।

7. नीरजकुमारः परिवहनविभागस्य निदेशकरूपेण नियुक्तः अस्ति।

8. डॉ. निपुनजिंदलः एचआरटीसी-इत्यस्य प्रबन्धननिदेशकः नियुक्तः।

9. आईएएस अरिन्दमः चौधरी

केन्द्रात् प्रत्यागतः श्यामभगतनेगी गृहविभागे सम्मिलितः, सः डीजीपी भवितुम् शक्नोति

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेशसर्वकारः वरिष्ठः आईपीएस-अधिकारिणः श्यामभगतनेगी (डीजीपी) महानिदेशकं कर्तुं सज्जः अस्ति। १९९० तमस्य संवत्स्य आईपीएस-अधिकारी नेगी केन्द्रीयप्रतिनिधित्वात् प्रत्यागत्य गृहविभागे

सम्मिलितः अस्ति। नेगी नूतनदिल्लीनगरे महत्त्वपूर्णपदेषु कार्यं कृतवान् अस्ति। उल्लेखनीयं यत् राज्यसर्वकारेण मेमासे नूतनस्य डीजीपी-नियुक्त्यर्थं त्रयाणां वरिष्ठानां आईपीएस-अधिकारिणां समूहं सज्जीकृतम् आसीत्। समूहे अशोक तिवारी, राकेशः अग्रवालः श्यामभगत नेगी च इत्येतेषां नामानि सम्मिलितानि आसन्। वरिष्ठतासूचौ श्यामभगतः नेगी शीर्षस्थाने अस्ति। यदि सर्वकारः नेगीं डीजीपीं करोति तर्हि सः प्रायः ८ मासान् यावत् हिमाचलप्रदेशपुलिसप्रमुखपदं स्वीकुर्यात्। श्यामभगतः नेगी २०२२ तः केन्द्रीयप्रतिनिधित्वे अस्ति। सः हिमाचल-पुलिसस्य विविधपदेषु अपि कार्यं कृतवान्

श्रीनयनदेवीमन्दिरे अष्टमीपर्वणि ५० सहस्रभक्तैः मातुः दर्शनं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - बिलासपुरम्। देवभूमौ हिमाचले सर्वेषु शक्तिपीठेषु श्रावणाष्टमी

महोत्सवः पूर्णभक्तिभावेन मानितः। तत्रैव हिमाचलप्रदेशस्य विश्वप्रसिद्धे शक्तिपीठे श्रीनयनदेव्यां श्रावण-अष्टमी-पूजनं महता हर्षोल्लासेन सम्पूर्णरूपेण मानितः। श्रावण अष्टमीदिने अद्यावधि ५० सहस्राधिकाः भक्ताः अष्टमीपूजनं कृतवन्तः। प्रातःकालादेव मन्दिरे भक्तानां समागमः आरब्धः। माताजी मन्दिरस्य द्वारं प्रातः २ वादने उद्घाटितम्, माताजी दर्शनार्थं भक्ताः पङ्क्तौ प्रेषिताः। तस्मिन् एव काले श्रीनयनादेवीमातुः प्राचीनहवनकुण्डे अपि नैवेद्यः क्रियन्ते स्म। भक्ताः कथयन्ति यत् मातुः द्वारे अष्टमी-पूजनस्य विशेषं महत्त्वम् अस्ति, अद्य श्रावण-अष्टमी-पूजनार्थं मातुः द्वारं प्राप्तवन्तः शुभ-आशीर्वादं च प्राप्तवन्तः।

गगलविमानस्थानके रात्रौ अवरोहणसुविधा भवेत् सर्वकारेण नागरिकविमानमन्त्रालये विषयः उत्थापितः

हिमसंस्कृतवार्ता: - धर्मशाला। हिमाचलप्रदेशे पर्यटनस्य प्रवर्धनार्थं वायुसंपर्कस्य सुदृढीकरणाय च राज्यसर्वकारेण केन्द्रीयनागरिकविमानमन्त्रालयेन सह काङ्गड़ाविमानस्थानके रात्रौ अवरोहण-सुविधायाः आरम्भस्य विषयः उत्थापितः अस्ति। क्षेत्रीयसंपर्कं वर्धयितुं पर्यटनस्य प्रवर्धनार्थं च एतत् पदं महत्त्वपूर्णं उपक्रमम् अस्ति। सम्प्रति दिने एव एतत् विमानस्थानकं प्रचलति। अस्मिन् अपि यदि ऋतुः उत्तमः नास्ति तर्हि विमानानि अवरोहणं विना प्रत्यागच्छन्ति, येन यात्रिकाणां विमानयानं सीमितं भवति। एतासां समस्यानां निवारणाय मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः केन्द्रीयनागरिकविमानमन्त्री किंजरापुः राममोहनः नायडुः इत्यस्मै पत्रं लिखित्वा विशेष वि.एफ.आर. संचालयितुम् आग्रहं कृतवान्। अस्य अन्तर्गतं न्यूनतम-दृश्यतामापदण्डं पञ्चकिलोमीटरतः २.५ किलोमीटरपर्यन्तं न्यूनीकर्तुं प्रस्तावः अस्ति, येन न्यूनदृश्यतायां अपि विमानस्य संचालनं सुनिश्चितं भविष्यति एतेन सह रात्रौ अवरोहणसुविधायाः, अत्याधुनिकसाधनानाञ्च साहाय्येन अधुना प्रतिकूले वातावरणे अपि

विमानानाम् पुनरागमनं न भविष्यति। प्रस्तावे विमानस्थानकस्य आधारभूतसंरचनायाः आधुनिकीकरणस्य अपि योजना अस्ति, यत्र उन्नतधावनमार्गप्रकाशः, नेविगेशनप्रणाली, उन्नतविमानयाननियन्त्रणं, सुदृढसुरक्षा-प्रोटोकॉलः च सन्ति एतेषु परिष्कारेषु न केवलं रात्रौ अवरोहणस्य सुविधा भविष्यति अपितु विमानस्थानकस्य समग्रसञ्चालनक्षमता अपि वर्धते। सम्प्रति काङ्गड़ा-विमानस्थानके केवलं सीमितसंख्याकाः विमानयानानि सन्ति, ये मुख्यतया दिल्लीतः आगच्छन्ति। अधिकारिणः आशां कुर्वन्ति यत् रात्रौ अवरोहणस्य सुविधां प्राप्य इण्डिगो, एयरइण्डिया, स्पाइसजेट इत्यादीनां विमानसेवाणां मुम्बई, अहमदाबादः, बेंगलूरुः, चण्डीगढम् इत्यादिभ्यः अन्येभ्यः प्रमुखेभ्यः नगरेभ्यः अपि विमानयानस्य आरम्भस्य विषये विचारः भविष्यति। अपरपक्षे उपायुक्तः काङ्गड़ा हेमराज बैरवा कथयति यत् एतेन पदेन विमानस्थानकस्य परिचालनक्षमतायां महती वृद्धिः भविष्यति। अनेन यात्रिकाणां सुविधा अपि भविष्यति। स्थानीयहितधारकाः एतत् उपक्रमं क्षेत्रे आर्थिकावकाशान् वर्धयितुं सुलभतापरिष्कारार्थं च महत्त्वपूर्णं सोपानं पश्यन्ति।

संस्कृतविचारगोष्ठ्याः पूर्वसज्जतायै आयोजनसमित्याः उपवेशनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - जालन्धरः। संस्कृतभाषायाः संवर्धनाय प्रचाराय च देशे विविधाः प्रयासाः निरन्तरं कुर्वन्ति। तेष्वेव सन्दर्भे संस्कृतभारती-पञ्चाब, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन, च पञ्जाबीविश्वविद्यालयस्य संस्कृति एवं पालीविभागेन संयुक्ततया आयोज्यमाना संस्कृतविचारगोष्ठी महत्त्वपूर्ण योगदानं दास्यति। एषा गोष्ठी दिनाङ्के 19-20 अगस्त 2025 तिथौ पञ्जाबीविश्वविद्यालये पटियालायाम् आयोज्यते। अस्य आयोजनस्य पूर्वसज्जतार्थं एकदिवसीया पूर्वगोष्ठी संस्कृतभारती-जालन्धरजनपदस्य तत्त्वावधानेन पतञ्जलियोगग्रामे, टाण्डामार्गे, जलन्धरे आयोजिता। पूर्वगोष्ठ्याः प्रमुखं उद्देश्यं आसीत्—गोष्ठी-सम्बन्धिनां कार्याणां पूर्वयोजना, अधिकाधिकजनसंपर्कः, निमन्त्रणपत्रवितरणम्, प्रचारप्रसारकार्ययोजना च। गोष्ठ्याः माध्यमेन पञ्जाबराज्ये संस्कृतभाषायाः वर्तमानदशा, शिक्षायाः प्रसारः, च नवचिन्तनदिशा इत्यादिषु विशदं मन्थनं करणीयम् इति लक्ष्यं स्थापितम्। पूर्वगोष्ठ्याम् जालन्धरजनपदस्य विविधविद्यालय-महाविद्यालय-विश्वविद्यालयेषु कार्यरताः अध्यापकाः, संस्कृतप्रेमिणः, च दायित्वयुक्तकार्यकर्तारः अपि सपरिवारं उत्साहेन उपस्थिताः। सर्वे मिलित्वा गोष्ठ्याः सफलता-अर्थं योजनायाः निर्माणं कृतवन्तः। अस्मिन् सन्दर्भे निश्चयः कृतः यत् संस्कृतभाषायाः उत्थानाय, जागरणाय, च नवसन्तत्यः सहभाग्या शिक्षणसंस्थाभ्यः, विद्यार्थिभ्यः, विद्वद्भ्यश्च आमन्त्रणं विधेयम्। एषा पूर्वगोष्ठी न केवलं आयोजनोपयोगिनी आसीत्, अपितु भविष्ये आयोज्यमानायाः विचारगोष्ठ्याः दृढमूलं सशक्ताधारश्च अपि सम्पादितवती। यत्र संस्कृतभारत्याः प्रान्ताध्यक्षः श्रीवीरेन्द्रशर्मा, प्रान्तसहमन्त्री श्रीअजयआर्य, प्रान्तप्रचारप्रमुखः श्रीभगवतीप्रसादः, विभागसंयोजकौ श्रीसर्वेशचन्द्रा च श्रीओमनशर्मा, अन्ये च विद्वांसः, शिक्षिका-शिक्षकगणः, संस्कृतसेवकाः च विशेषरूपेण उपस्थिताः आसन्।

गणेशोत्सव- प्रीत्यर्थं नीराजना

श्रीगं वयं गणेशोत्सवं समागतं द्रक्ष्यामः। विशेषतः महाराष्ट्रराज्ये प्रसिद्धाः अनेकाः आर्तक्यः सन्ति। तासां संस्कृतरूपं द्रष्टुं शक्यते। मुख्या आरती।

॥ श्रीगणपतेः आरती ॥

(मूलमराठी- सुखकर्ता दुःखहर्ता)

जय देव जय देव जय मंगलमूर्ते। श्रीमंगलमूर्ते। जय मंगलमूर्ते। दर्शनमपि ते सकलान् कामान् पूरयते। ॥ जय देव जय देव ॥ सौख्यकरो दुःखहरो वार्ताम् विप्रस्य-निःशेषयति, च कुरुते प्रेम कृपा यस्या। सैन्दुरः सर्वगो सुन्दरलेपोऽस्य कण्ठे विलसति माला मुक्ताणां यस्या। ॥ जय देव जय देव ॥ रत्नैर्युक्ता च शिखा गौरीनन्दन ते चन्दनलेपः केशर- कुंकुम-युक्तस्ते। हीरक-मण्डित-मुकुटं शीर्षम् अलङ्कुरुते, किंकिणियुक्ते नूपुरे क्वणन्ति पादयोस्ते। जय देव जय देव ॥ लम्बोदर पीताम्बर फणिवरबन्धन हे सरला शुण्डाऽस्ति वक्रतुण्ड त्रिनयन हे। दासो रामस्य त्वाम् प्रतीक्षते स्वगृहे, संकटेषु पाहि त्वम् निर्वाणे रक्ष त्वम् सुरवरवन्दित हे ॥ ३॥ जय देव जय देव ॥ ॐ गं गणपतये नमः ॥

सुधा साठवे मुंबई

संस्कृतं व्यवहारिक-भाषा भवेत्- मोहनभागवतः

यदि संस्कृतम् अवगम्यते तर्हि देशः अपि अवगम्यते
अभिनव-भारती अन्ताराष्ट्रीय- शैक्षणिकपरिसरः
संस्कृताध्ययनस्य वैश्विककेन्द्रं भवेत्- देवेन्द्रफडणवीसः

हिमसंस्कृतवार्ताः- नागपुरम्। कविकुलगुरु- कालिदाससंस्कृत- विश्वविद्यालयस्य वारंगपरिसरस्य डॉ. केशवबलिरामहेडगेवार- अन्ताराष्ट्रीय- शैक्षणिकभवनस्य उद्घाटनं, छात्रावासस्य भूमिपूजनम्, अन्ताराष्ट्रीयगुरुकुलस्य उद्घाटनं शुक्रवासरे प्रातः १०.०० वादने राष्ट्रीयस्वयंसेवकसंघस्य सरसंघचालकस्य मोहनजीभागवतस्य महाराष्ट्रस्य मुख्यमन्त्रिणः देवेन्द्रफडणवीसस्य करकमलाभ्यां कुलपतेः प्रो हरेरामत्रिपाठीवर्यस्य उपस्थितौ सम्पन्नं जातम्। कार्यक्रमे आदरणीय चन्द्रकांतदादा पाटिलः, उच्च- एवं- प्राविधिकशिक्षा मंत्री, वित्तराज्यमन्त्री आशीषजी जायसवालः, संस्कृत- भारत्याः श्रीशजीदेवपुजारी, कविकुलगुरु- कालिदास- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य संस्थापकः डॉ. पंकजवांदे, पूर्वकुलपतिः प्रो. उमावैद्या उपस्थिताः आसन्। कार्यक्रमस्य आरम्भः राष्ट्रगीतेन अभवत्। राष्ट्रगीतस्य अनन्तरं महाराष्ट्रगीतं विश्वविद्यालयगीतं च गायितम्। कुलपतिः आदरणीयः मोहनजीभागवतः एवं माननीयमुख्यमन्त्री देवेन्द्रः फडणवीसः सहितानां समस्तगणमान्यजनानाम् उत्तरीयं, नारिकेलं स्मृतिचिन्हम् इत्यादिकं च प्रदाय सम्मानम् अकरोत्। कुलपतिः प्रो. हरेरामत्रिपाठी स्वपरिचये उक्तवान् यत्, "अहं मुख्यमन्त्रिणः देवेन्द्रफडणवीसस्य आभारी अस्मि यस्य कार्यकाले इयं भूमिः अस्मभ्यं दत्ता। आदरणीयः सरसंघचालकः मोहनजीभागवतः इत्यस्य द्वयोः अपि हृदयेन ऋणी अस्मि, येषां हस्तेन अभिनव-भारती अन्ताराष्ट्रीय- शैक्षणिकसङ्कुलस्य उद्घाटनं जातम्। तत्सङ्गमे विस्तरेण सह विश्वविद्यालये भारतात् विदेशेषु च छात्राणां कृते अन्ताराष्ट्रीयस्तरियम् अध्ययनकेन्द्रं स्थापयितुं महाराष्ट्रसर्वकारस्य साहाय्यं कुर्यात्। अग्रिमवर्षेण अभिनवभारतीवारङ्गा- अन्ताराष्ट्रीय- शैक्षिक- सङ्कुलस्य संस्कृत- प्राच्य- अध्ययनस्य अन्ताराष्ट्रीय- संशोधन- केन्द्रं, पारम्परिक-विज्ञान- अध्ययनस्य कृते अन्ताराष्ट्रीय- गुरुकुलं, प्राचीन- आधुनिक- विषयाणाम् अध्ययनकेन्द्रं च भविष्यति। कुलपतिः आग्रहं कृतवान् यत् महाराष्ट्रसर्वकारः अस्य परिसरस्य विकासाय पीएम उषा इत्यस्य अधीनं १२० कोटिरूप्यकाणां, शोधकेन्द्रस्य, गुरुकुलस्य, अन्यसुविधानां निर्माणार्थं ३०० कोटिरूप्यकाणां सहायतां कुर्यात्। मुख्यमन्त्री देवेन्द्रफडणवीसः स्वभाषणे उक्तवान्- "अभिनवभारती- अन्ताराष्ट्रीय-

शैक्षणिकपरिसरं संस्कृताध्ययनस्य वैश्विककेन्द्रं कर्तुं महाराष्ट्रसर्वकारेण विश्वविद्यालयाय ५० एकड़भूमिः दत्ता। मम विश्वासः अस्ति यत् एतत् शैक्षणिकभवनं, राष्ट्रीयस्वयंसेवकसंघस्य आदरणीयानां आद्यसरसंघचालकस्य डॉ. हेडगेवारस्य, आश्रयेण जन्मशताब्द्याः अवसरे स्थापितं संस्कृतभाषायाः प्रचारं करिष्यति तथा च अभिनव भारती अन्ताराष्ट्रीय शैक्षणिकपरिसरस्य निर्माणं 21 शताब्द्यां आवश्यकं भवति तदर्थं स्वतन्त्रसमागमः भविष्यति। अस्य परिसरस्य विकासः कालान्तरे भविष्यति, सर्वकारश्च अस्य कृते आवश्यकं धनं प्रदास्यति इति मुख्यमंत्री आश्वासनं दत्तवान्। संस्कृतं ज्ञानस्य भाषा अस्ति। अस्यां भाषायां विविधज्ञान-शिक्षण-कला-निधिः च वर्तते। सः विनम्र-भावना-स्वरेण उक्तवान् यत् अहं संस्कृतभाषायाः कार्याय स्थापितस्य अस्य विश्वविद्यालयस्य कृते आवश्यकं समर्थनं मम सेवां च प्रदास्यामि इति सः अपि आश्वासनं दत्तवान् यत् सः केन्द्रसर्वकारेण सह विकासनिधिविषये चर्चां करिष्यति इति। मोहनजीभागवतः अवदत्- "कालिदास- संस्कृतविश्वविद्यालयः एकः विकासशीलः विश्वविद्यालयः अस्ति। संस्कृतं वार्तालापस्य जीवनस्य च भाषा करणीया। पूज्यसरसंघचालकः परामर्शम् अयच्छत् यत् कालिदास- संस्कृतविश्वविद्यालयेन राजसंरक्षणेन सह संस्कृतभाषा जनानां संरक्षणं प्राप्नुयात् इति सुनिश्चित्य प्रयत्नः करणीयः। यदि संस्कृतभाषा अवगता भवति तर्हि देशः अवगमिष्यति। भावः भाषायाः परिणामः अस्ति।" भाषा भावेन सह भाष्यते तेन सह प्रयुक्ता भवति भक्तप्रह्लादस्य उदाहरणं दत्त्वा सः अवदत् यत् इन्द्रः प्रह्लादस्य सत्त्वम् अपहृतवान् तेन सह तस्य बलं, शक्तिः, धनं च गतः अस्माकं लक्ष्यं यत् भारतं स्वावलम्बनं भवेत्, एषा आत्मनिर्भरता सत्त्वेन आगच्छति। एतद् सत्त्वं अस्माकं शिक्षितायाः भाषायाः उत्पन्नभावेन निर्मितः अनेनैव सत्त्वेन बलं तेजः लक्ष्मी च प्राप्ता भवति। अतः भागवतः संस्कृतविश्वविद्यालयं बलेन, ऊर्जया, ज्ञानेन च परिपूर्णं नूतनां सन्ततिं निर्मातुं आह्वानं कृतवान्। कार्यक्रमस्य संचालनं प्रो.पराग जोशी इत्यनेन कृतम्, अभिनवभारती अन्ताराष्ट्रीयशैक्षणिक परिसरस्य निदेशकः प्रो. कृष्णकुमारपाण्डेयः आभारज्ञापनं कृतवान्।

॥ श्रीगजाननस्य आरती ॥

(मूलहिन्दी- जय जय जी गणराज)

जय जय हे गणराज, विद्यासुखदातः।

त्वहर्शनन्धयोऽहम् त्वत्पद-रत-चित्तः॥ध्रु॥ जय देव जय देव
सिन्दूर-रक्तदेहं सुभगं गजवदनं विलसत्- तुन्दिलकायम् गौरीहर-
तनयम्। धृतगुडलड्डुकहस्तं देवेश्वरनाथम् अवर्ण्य- गुणमहिमानं
प्राप्तोऽहं शरणम्॥१॥

अणिमादि- सिध्दयोऽष्टौ दास्यो विघ्नारेः समर्थ- विघ्नहरस्य
श्रीमंगलमूर्तेः। कोटि-दिवाकर-सदृशम् तव तेजः प्रखरं
गण्डस्थल- मदशीर्षम् विहरत्शशिभालम्॥२॥

भावेन कोऽपि भक्त्या त्वां गच्छतु शरणं सन्तति- सम्पत्-
प्रमुखं विन्देत् निजम् इष्टम्। एवम् महाराज त्वम् रोचसेऽति मह्यम्
गोस्वामिनः सुतस्त्वाम् गायति दिनरात्रम्॥३॥

sudha_sathaye@yahoo.com

ज्वालामुखी कांगड़ा

ज्वालामुखी शक्तिपीठं भारतस्य
हिमाचलप्रदेशे काङ्गारामण्डलस्य
शिवालिकधर्मशालातः समीपे
कांगड़ाशिमला मार्गे व्यासनद्याः
समीपे स्थितः अस्ति।

सम्पर्कः

धर्मशाला, हिमाचलप्रदेशतः
६०.की.मी. दूरे अस्ति।
बसयानेन अपि आगन्तुं शक्यते।

कालः

अत्र आगमनाय मार्चतः एप्रिल्
पर्यन्तं तथा सप्टम्बरतः
अक्टोबरपर्यन्तं सुकालः।
अन्यदिनेषु एतत् स्थानं
हिमाच्छादितं भवति। मार्गः
विनष्टः भवति।

वैशिष्ट्यम्

विग्रहस्थाने कश्चन गर्तः अस्ति।
तत्र कस्याश्चित् शिलायाः छेदतः
सर्वदा अग्निज्वालाः निर्गच्छन्ति।
"महाकाल्याः मुखम्" इत्यपि
एतत् स्थानं प्रसिद्धम् अस्ति।
अत्र नवज्वालाः सन्ति। ताः
सरस्वती अन्नपूर्णा, चण्डी,
हिङ्गलाक्, विश्व्यावासिनी,
महालक्ष्मीः, महाकाली,
अम्बिका, अञ्जना चेति। अत्र

श्रीचक्रयन्त्रमेकम् उत्कीर्णम्
अस्ति। किन्तु सर्वदा एतत्
यन्त्रं पृष्ठीः आच्छादितं भवति।

कथा

कदाचित् अक्बरः अत्र
आगतवान् आसीत्। अत्रत्यं
ज्वालां दृष्ट्वा आश्चर्यचकितः सः
परीक्षार्थं ज्वालायाः उपरि जलं
स्थापयितुम् आदिष्टवान्। यावत्
जलं पूरितं चेत् अपि ज्वाला
निर्वापिता न अभवत्।
ज्वालायाः वेगः अपि न्यूनः न
अभवत्। देव्याः शक्तिम्
अवगतवान् अक्बरः पादरक्षां
विना अन्तः प्रविश्य देव्याः
दर्शनं कृतवान्। अग्रे देव्यै
सुवर्णछत्रमेकं समर्पितवान्।
छत्रदानेन देवी सन्तुष्टा स्यात्
इति अहम्भावेन यदा परिवर्त्य
दृष्टवान् तदा तद् छत्रं सामान्यं
लोहमयम् अभवत्। ततः सः
देव्याः शाश्वतभक्तः अभवत्।
अत्रत्या देवी सिद्धिहा अथवा
अम्बिका नाम्ना पूज्यते।
ऐतिह्यानसारम् अत्र सतीदेव्याः
जिह्वाभागः पतितः इति विश्वासः
। अत्रत्यशिवः उन्मत्तभैरवनाम्ना
पूज्यते।

प्रमिल्य त्वाम्, ना जाने किम्

(Sanskrit Version of Hindi film song-

तुमसे मिलकर ना जाने क्यूँ")

प्रमिल्य त्वाम् (Music)

ना जाने किम् (Music)

प्रमिल्य त्वाम्, ना जाने किम्

प्रमिल्य त्वाम्, ना जाने किम्

अन्यच्चेहा ननु स्मर्ताऽहम्, ननु स्मर्ताऽहम्

आद्यकं नः हार्दमास्ते, आद्यकं नः हार्दमास्ते

जन्मभृद् वै ए मित्रत्वम्, ए मित्रत्वम्

प्रमिल्य त्वाम्, ना जाने किम्

प्रमिल्य त्वाम्, ना जाने किम् -- (००)

ए मे ही मा एकवारं नु एहि

प्रेम्णा हि तेऽपि दोषोः गृहाण, दोषोः गृहाण

वर्षाणि बाल्यं ममताम् ईक्षते

अद्य नू ते मा क्रोडे हि क्रीडेत्, क्रोडे हि क्रीडेत्

कथं वदानि प्रेम ते ही

कियन्तु मां तापयति हा, तापयति हा

प्रमिल्य त्वाम्, ना जाने किम्

प्रमिल्य त्वाम्, ना जाने किम् -- (०१)

मा ओ मा

अहं ते हृदये आस्मि न ही वा

त्वं तु मे श्वासे श्वासे विराजेः

अस्माणि तेऽपि मत्कास्माणि

हास्यं ते मा मत्काहास्यानि

हो .. अहं ते हार्दस्य विभागोऽस्मि, ए मा,

मा ओ मा ... मा ओ मा

अहं ते हार्दस्य विभागोऽस्मि, ए मा

जानीतात् चेत् जानीतान्मे

ते ह्युद्याने कुसुमानिभोऽहम्

जानासि चेत् जानीहि मां हे

जानासि चेत् जानीहि मां हे

मा ओ मा

त्वम् आयासीहा मेऽन्तिके यथा

हृद् आ पुनः त्वय्याकर्षितम्, त्वय्याकर्षितम्

प्रमिल्य त्वाम्, ना जाने किम्

प्रमिल्य त्वाम्, ना जाने किम्

अन्यच्चेहा ननु स्मर्ताऽहम्, ननु स्मर्ताऽहम्

ननु स्मर्ताऽहम्, ननु स्मर्ताऽहम्

ननु स्मर्ताऽहम्, ननु स्मर्ताऽहम् ... (२)

रचयिता - डॉ. रुरुकुमारमहापात्रः

(अध्यापकः)

राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः

केन्द्रीयक्रीडामन्त्रिणा

शतरंजक्रीडिकायाः

दिव्यादेशमुख इत्यस्याः

अभिनन्दनं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ताः।

मनसुखमाण्डविद्या

शतरंजक्रीडिकायाः

अभिनन्दनं कृतवान्। अधुना एव

दिव्यादेशमुखः फिडे महिलाशतरंजविश्वचषक-

प्रतियोगितायाः अन्तिमपक्षे विजयं प्राप्य

भारतस्य ८८तमा ग्राण्डमास्टरः इति अभवत्।

भारतीयशतरंजक्रीडिका

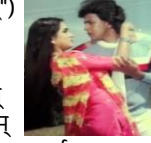
दिव्या, दिग्गजा

ग्राण्डमास्टर- कोनेरु हम्पी च सदैव

जोर्जियादेशे स्वस्य तेजस्वी प्रदर्शनेन देशस्य

गौरवं कृतवन्तः। कोनेरु हम्पी इत्यस्मै अपि

अभिनन्दनं कृतम्। सा आभासीरूपेण समारोहे

संस्कृतसंवादः

नन्दिनी- नमः वः। अद्यतने अध्येता इत्यस्य
वार्ताप्रस्तुतिकार्यक्रमे स्वागतम्।

काव्या- नन्दिनि, किं त्वया श्रुतं यत् यदि रषियादेशः
शान्तिसन्धिं न अङ्गीकरोति चेत् रषियादेशे शत-
प्रतिशत-मितं कर्म आरोपयितुं शक्नोति अमेरिका?

नन्दिनी- आम्, श्रुतम्। तत् तु महती वृद्धिः। विश्व-
अर्थव्यवस्थायां तस्य कः प्रभावः भवेत् इति मन्यसे?

काव्या- प्रभावः विनाशकारी भवेत्। आपूर्ति- शृङ्खला
पूर्वम् एव खिन्ना अस्ति, अतः मूल्यवृद्धिः वर्धयेत्।

नन्दिनी- मया पठितं यत् इरानदेशे अमेरिकायाः
आक्रमणं चीनदेशं ताइवानदेशं प्रति स्वस्य दृष्टिकोणं
पुनर्विचारयितुं बाध्यं करोति। तत् महत्प्रभावं जनयेत्।

काव्या- सत्यम्। तत् अस्मिन् क्षेत्रे अनिश्चिततायाः
नूतनस्तरं सृजति। एशियाखण्डस्य अन्ये देशाः कथं
प्रतिक्रियां करिष्यन्ति इति मन्यसे?

नन्दिनी- अहं यूरोप-एशियादेशयोः तीव्र- उष्ण-
लहरीविषये समाचारान् अनुसरामि। कृषिक्षेत्रे अस्य
प्रभावः चिन्ताजनकः अस्ति।

काव्या- सत्यम्। शस्यविफलतायाः खाद्यमूल्यवृद्धेश्च
वृत्तान्ताः दृश्यन्ते। एषा विश्वव्यापिनी आपत्
सम्भवति।

नन्दिनी- निश्चितरूपेण। एताः परस्परसम्बद्धाः
वैश्विक- आह्वानाः दृढ-अन्तर्राष्ट्रीय-सहयोगम्
अपेक्षन्ते।

काव्या- सत्यम्। नेतृभ्यः स्वमतभेदान् परित्यज्य
लोककल्याणाय मिलित्वा कार्यं कर्तुं समयः आसन्नः।

नन्दिनी- अद्यतन-वार्ताप्रस्तुतिः एतावती एव।
पुनर्मिलामः।

हास्यकणिका

भार्यया सह तर्क-वितर्कः मास्तु

पतिः- भो! शृणोतु! अहं कार्यालयं गच्छामि।

पत्नी- यदि अहं न शृणोमि, तु भवान् कार्यालयं न
गमिष्यति किम्? 😊

पतिः- किमर्थं मम मस्तिष्कं खादति? 😊

पत्नी- परन्तु अद्य तु अहं भोजने मस्तिष्कं न
पाचयामि।

एतस्याः वार्तायाः कारणात् पतिः अतीवः क्रुद्धः
अभवत्। 😡

पतिः- अहं तव रक्तं पास्यामि। 😡

पत्नी- परन्तु भवते तु दुग्धं रोचते।

पतिः- अहं त्वां मारिष्यामि। 😡

पत्नी- परन्तु यदि भवान् मां मारिष्यति तु त्वां
आरक्षकः नेष्यति। तदा कार्यालयं कथं
गमिष्यति?? 😊

पतिः- 😊 😊 😊 😊 😊 😊 😊 😊 😊 😊

"लौकिकन्यायकोशः"

"नृपनापितपुत्रन्यायः"

एकदा एकः राजा स्वं नापितम् आहूय नगरे सर्वसुन्दरं
बालकम् आनय इति आदिष्टवान्। नापित् अपि तदर्थं
नगरे भ्रमणं कृत्वा यं यं बालकं दृष्टवान् सः बालकः
स्वपुत्र इव अस्तीति भावितवान्। परन्तु नापितस्य
पुत्रः कृष्णवर्णः कृशः, खड्गः, बृहितोदरः च आसीत्।
तथापि स नापितः स्वपुत्रमेव राज्ञः समीपं नीतवान्। तं
दृष्ट्वा राजा कुपितः अभवत्। तदा नापितेन उत्तं-
राजन्! जगति एव मम पुत्रसदृशः सुन्दरः नास्ति इति
मम भावना। अतः नगरे एतस्य अपेक्षया सुन्दरं
बालकं कथं प्राप्तवान् इति। तत् श्रुत्वा राजा, सत्यं
ज्ञात्वा शान्तः अभवत्। रागे मनसि स्थिते इयमेव
स्थितिः भवति।

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर

पुणे, महाराष्ट्रम्